

Plexiregels voor de lokale besturen?!

Je ziet het al voor je in 'De Slimste Mens ter Wereld' of in 'De Campus Cup'. Wat is polymethylmethacrylaat? Het is een polymeer van methylmethacrylaat. Deze transparante thermoplastische kunststof is oa beter bekend als Plexiglas.

Ondertussen zijn we met zijn allen kenners van plexiglas geworden, en al zeker de horeca-uitbaters. Een fluitje van een cent dus in beide quizzen.

Vlaams minister van Binnenlandse aangelegenheden Somers had het op 30 april over een hoogdag van de (lokale) democratie. Volgens de minister zorgen de nieuwe regels voor minder participatie en meer democratie en zal de kiezer bepalend zijn. Zijn het plexiregels? Transparante regels? Verhogen ze de kwaliteit van de lokale democratie? Moeten we 30 april tot een lokale feestdag proclameren? Waarom dit 'feestgedruis'? De Vlaamse regering keurde die dag het voorontwerp van decreet goed met een aantal belangrijke veranderingen voor de lokale besturen goed.

De opkomstplicht voor de lokale verkiezingen wordt afgeschaft. Dit is op zijn minst een liberale trofee. De liberalen pleitten immers al langer voor de invoering van het stemrecht. Moeten we die wijziging toejuichen? Het blijft een lastige vraag. Sommigen zullen stipuleren dat een democratie nu eenmaal rechten en plichten inhoudt. Zo erg is het dan toch niet om één keer om de zes jaar te gaan stemmen. Anderen menen dat stemmen een recht, geen 'plicht' moet zijn. Op zich valt er wel iets voor te zeggen maar tot op heden blijkt toch dat bepaalde bevolkingsgroepen nog altijd proportioneel minder gaan stemmen in het systeem van stemrecht. Is het dan een goede zaak dat voortaan een bepaald percentage haar electorale kat naar de stembus zal sturen? Voorstanders van het systeem zullen echter stellen dat de kiezers in staat zijn om in te schatten of de verkiezingen er toe doen. Werk aan de winkel dus voor politieke partijen en politici. De verkiezingscampagne zal er alvast fundamenteel anders uitzien. Voortaan zullen de politieke partijen/bewegingen de kiezers moeten overtuigen om hun zesjaarlijkse tocht naar de stembus te maken. Afwachten wat 2024 voor ons in petto heeft. Misschien nog een geluk dat in 2024 de gemeente-, districts- en provincieraadsverkiezingen plaatsvinden na de Vlaamse, federale en Europese verkiezingen. Het zal zaak zijn om aan de kiezers uit te leggen dat voor bepaalde verkiezingen opkomstplicht geldt en voor andere stemrecht. Volledige duidelijkheid zal er voor de kiezer dus ongetwijfeld niet zijn.

De 'afschaffing' van de lijststem is een tweede maatregel van de Vlaamse regering. Kiezers zullen voortaan nog steeds een lijststem kunnen uitbrengen maar ze zal enkel nog tellen voor de verdeling van de zetels over de verschillende politieke partijen. Het voordeel van deze maatregel is zonder enige twijfel dat er duidelijkheid zal zijn voor de kiezers. Diegenen met de meeste voorkeurstemmen binnen hun partij zullen verkozen zijn. Nadeel is ongetwijfeld dat minder bekende 'jonge', 'kwaliteitsvolle', ... kandidaten minder gemakkelijk door de politieke partijen zullen kunnen 'gelanceerd' worden. Tot nu toe kon men deze kandidaten hoog op de lijst plaatsen met het idee dat ze eventueel met de 'pot' van de lijststemmen verkozen konden worden. Nu zullen ze het op eigen electorale kracht moeten doen. Uit onderzoek blijkt echter dat bovenaan op de lijst staan nog steeds een voordeel blijft. Het 'gevecht' om de plaatsjes op de lijst is dus zeker niet achter de rug.

Voortaan wordt, Wallonië achterna, de persoon met de meeste voorkeurstemmen van de grootste partij uit de coalitie automatisch burgemeester. Heel veel zal er ongetwijfeld niet veranderen. Ook nu al wordt ongeveer 80 procent van de stemmenkampioenen burgemeester. Bovendien komt hij/zij meestal uit de grootste politieke partij. Ook in de toekomst zal het trouwens nog steeds kunnen dat de burgemeester niet uit de grootste partij komt. De lijsttrekker van de grootste partij zal weliswaar gedurende veertien dagen het initiatiefrecht krijgen om een coalitie te vormen maar niets zegt dat hij/zij erin zal slagen om een meerderheid te vormen. Afspraken op voorhand zullen ongetwijfeld nog plaatsvinden. The proof of the pudding is in the eating. Ook met deze maatregel is dit het geval.

Dat democratie nog steeds mensenwerk is en blijft, bleek ook de jongste tijd. Op lokaal vlak was het immers niet allemaal koek en ei. In Blankenberge rommelt het in de meerderheid waardoor het zwaard van Damocles, de structurele onbestuurbaarheid, boven het college hangt. De vraag is immers hoelang het systeem van wisselmeerderheden vol te houden valt. Volgens mij wellicht niet tot aan de verkiezingen van 2024. Ook in Sint-Truiden kreeg de geloofwaardigheid van de lokale democratie, en in het bijzonder van de burgemeester, een serieuze tik. Het coronavirus tastte immers ook het politieke niveau aan. De burgemeester kwam in het oog van de vaccinstorm te staan. Een geur van nepotisme leek zich te verspreiden. Wat echter vooral opviel was de slechte (crisis)communicatie. Voormalige eerste minister Jean-Luc Dehaene kon in de vorige eeuw nog weggelopen met 'geen commentaar' maar die tijd is al lang voorbij.

Laat het voor alle politici een les zijn. Transparantie op alle vlakken is en blijft uitermate belangrijk. Transparante regels kunnen hierbij helpen maar het is op het terrein dat het echte werk plaatsvindt. Op die manier kunnen we vermijden dat de burgers, al dan niet achter plexiglas, politiek beu geraken als koude pap.